

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 372. Quænam sint pœnæ usurariorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

Gl. in cit. §. *caterum. v. rationum.* Tholof. L. 3. de usur. c. 10. n. 15. si verò neget usurarius, se habere tales libros rationum, aut eos perdidisse, ejus assertioni etiam juratæ non creditur, nisi probet, se eos amisisse casu fortuito, v. g. incendio, hæredi tamen illius non usurario; aliàs fide digno id juratò asserenti, Gl. in cit. §. *caterum. v. compellendos.* Abb. *ibid.* n. 7. Possè etiam compelli illum per vim ad exhibendos dictos illos libros, ingrediendo domum, effringendo cistam, in qua includi putantur, tradit Pirh. h. t. n. 47. in fine. citatis Gl. in cit. §. *caterum. v. censura.* & Abb. *ibid.* n. 12.

Quæst. 372. Quænam sint pœnæ usurariorum?

I. Resp. Pœnæ hæ, quæ utroque jure variè statuantur, & pleræque solos usurarios contingunt, sunt ferè sequentes. Prima: quòd usurarii manifesti sint ipso jure infames, & quidem Laici, juxta L. *improbum. c. ex quib. caus. irrogat. infam. c. infames.* §. porro. 3. q. 7. Clerici juxta c. *inter dilectos. de excess. Prælat. & ibi Abb. n. 2.* quæ tamen infamia ipso facto cessat, casu quo usurarius verè resipiscit, & restituit, ut Felin. in c. 1. de prob. n. 19. Salas de usuris. du. 47. n. 1. Reiffenst. n. 184. & quod hinc sequitur, sunt irregulares, & sacros Ordines recipere nequeunt, c. *maritum. dist. 33. c. seditionarios. dist. 46. c. infames. 6. q. 1. Diaz. in præct. crim. can. c. 92. in addit. Lit. A. Covar. l. c. c. 3. n. 2.* Item tanquam infames arcentur ab omnibus honoribus & dignitatibus, & negotiis gerendis, quæ prohibentur infamibus, ut à postulando & patrocinio, L. 1. ff. de postuland. L. 3. ff. de testib. Tholof. l. c. c. 2. n. 3. Pirh. h. t. n. 148.

2. Secunda: quòd usurarius Clericus, si monitus non desistat exercere usuras, non tantum per sententiam Judicis ad certum tempus, & pro ejus arbitrio suspendendus, ut constat ex c. *præterea. h. t.* sed etiam ab officio & beneficio ecclesiastico omnino deponendus, c. 1. h. t. c. *si quis. dist. 47. c. 17. caus. 14. q. 4.* & ad illud recipiendum, aut ad aliud obtinendum inhabilis. c. *inter electos. de excess. Prælat. c. de Petro. dist. 47.* Fundantur hæ pœnæ suspensionis, depositionis in infamia, unde etiam cessare videntur, si usurarius verè resipiscit, & usuras restituit, vel saltem quòd ad beneficia obtenta, quòd minus talis respiciens ea amittat, dispensare potest Episcopus; cum illis ob infamiam, etiam juris, non sit privatus ipso facto, quamvis quòd ad inhabilitatem ad beneficia obtinenda requiri dispensationem Papæ sustineant. Gl. in cit. c. *inter dilectos. v. aleatorum.* Covar. l. c. n. 3. quod probabilius censet Pirh. h. t. n. 150. contra Gl. in cit. c. *præterea. v. suspendas.*

3. Tertia: quòd usurarius manifestus Laicus sit excommunicandus, quousque debite satisfecerit. c. *præterea. h. t.* èstque hodie talis usurarius ipso facto excommunicatus. c. 1. h. t. in 6. Tholof. cit. c. 3. n. 1. Pirh. n. 151. quamvis autem Gl. fin. in c. *præterea.* censeat, prius infligendas esse pœnas contentas in c. *quia in omnibus.* Abb. tamen putat, quòd, cum inter pœnas plures latus in usurarios electio, quam imponere velit, detur Judici, c. *ult. §. fin. ut lite non contestata.* incipiendum esse à pœna excommunicationis, tum quia ea magis timetur, tum quia aliæ pœnæ, ut privatio sepulcræ, irritatio testamenti infliguntur post mortem, cogitque excommunicatio resipiscere, & pœnitere in vita.

4. Quarta: quòd non admittantur ad commu-

nionem altaris, id est, ad perceptionem Sacramentæ Eucharistiæ, prout statuitur. c. *quia in omnibus. h. t.* juxta quod interpretantur Host. *ibid. v. ad communionem.* Sylv. v. *usura. 9. q. 4.* Mol. cit. d. 334. n. 3. Pirh. n. 152. quamvis textum cit. c. *quia in omnibus.* aliter exponat Abb. *ibid. n. 2.* ejusque glossator. Alex. de Nevo, nimirum quòd illis interdicitur communicatio altaris, id est, ut volunt, ingressus in Ecclesiam tempore, quo celebrantur divina officia, & dignè audientes missam percipiant communionem altaris, id est, Sacrificii, quod fit super altari, ut sic confusi respiciant, quam tamen expositionem nullo juris textu probari posse, ut ait de Lugo cit. d. 25. f. 11. §. 3. num. 243. Pirh. num. 153.

5. Quinta: quòd usurariorum oblationes non recipiantur ab Ecclesia. cit. c. *quia in omnibus.* tum quia eorum, qui pauperes opprimunt, dona rejicienda sunt à Sacerdotibus. c. 2. dist. 90. & oblationes raptorum (quibus æquiparantur usurarii. c. 10. §. 2. seq. 14. q. 4.) non sunt recipiendæ ab Ecclesia. c. *miror. 17. q. 4. c. de viro. 12. q. 2.* tum quia oblationes dicuntur, quæcunque ex rebus propriis & licitis Ecclesiæ à fidelibus offeruntur, c. *causa. de V. S.* Potest tamen usurarius facere elemosynas, & hæ recipi ab eo possunt. Abb. in cit. c. *quia in omnibus. n. 6.* hanc dans disparitatis rationem, quòd elemosyna ordinariè & per se fiat secretò, oblationes verò publicè, & hinc has factas ab usurario rejici ab Ecclesia, non recipiendo videatur usuras approbare. Illud tamen etiam circa elemosynas ab usurario factas notat solas apud de Lugo l. c. n. 244. eas non ita longè ab eo recipiendas, ut fiat impotens ad restituendas usuras iis, quibus debentur.

6. Sexta: quòd decedentes in peccatum usuræ Christianâ priventur sepulcrâ. cit. c. *quia in omnibus. h. t.* quòdque is, qui eos sepeliverit, suspensus sit ipso facto ab officio sui executione, donec Episcopi arbitrio satisfecerit; quin & postmodum in Concilio Lugdunensi relato in Clem. 1. de sepultura ipso facto sit excommunicatus, qui usurarium manifestum scienter præsumpserit sepelire, nec sit absolvendus, nisi prius ad arbitrium Diœcesani competenter satisfecerit. Sed neque usurarium defunctum sepeliendum in loco sacro, etsi hæres illius velit restituere usuras, vel de iis restituendis caverit, sed requiri, ut usurarius adhuc vivus ipse mandaverit restitutionem, vel de iis restituendis caverit, ita, ut appareat eum pœnituisse, & in peccato usuræ non decessisse, tradit Abb. in c. 3. h. t. num. 4. cum Gl. in cit. Clem. 1. v. *manifestos.* quamvis ad ecclesiasticam sepulcrum obtinendam satis esse ab hæredibus præstati dictam cautionem post mortem usurarii, nisi tamen publicè constaret, hunc in peccato mortali impenitentem obiisse, asserat Covar. L. 3. resol. c. 3. n. 9. cum Gl. *marginali in cit. Clem. 1. v. manifestos.* Lit. A. Ratio autem, cur ita puniantur usurariorum hæredes, etsi ipsi usurarii non sint, est, quia favere illis videntur, & sic esse criminis participes; quinmò statuitur per c. *quantum. h. t.* non esse adhuc usurarium notorium sepeliendum in loco sacro, etiam si in testamento, vel alia sua voluntate mandârit restitutionem usurarum, donec re ipsâ fiat restitutio ipsis damnificatis, vel eorum hæredibus, vel in defectum eorum loci ordinario (cujus nomine venit habens jurisdictionem episcopalem, vel quasi talem, item Capitulum sede vacante, & quilibet superior ordinarius) vel ejus Vicario, vel loci parochi, ubi testator habitat,

habitat, aut praestetur eis idonea cautio, (cujus nomine intelligitur ea, quae fit per pignora vel fidejussores. *L. si mandat. §. fin. ff. mandati.* ut sic defraudatis acquiritur actio, idque, quia voluntates ultimae saepe implentur, ut Sayr. *in clavi reg. L. 10. rr. §. 6. §. n. 31. in fine.* Porro tamen ipe spectato jure civili, non possit quis pro alio stipulari, id est, acquirere obligationem, seu pro eo eam acceptare. *§. si quis alteri. §. §. alteri. Inst. de inutil. stipul.* potest tamen parochus, utpote qui est persona publica, cum agitur de restitutione usurarum, stipulari pro aliis, ita, ut cautione ipsi praestita de male partis per usuras utilem actionem acquirat iis, quibus sunt restituenda, ut sumitur ex *c. 2. h. t. in 6.* quam tamen Notarius publicus in hoc casu stipulando sine mandato Ordinarii in foro externo non acquirat iis, quorum nomine stipulatur. *Gl. in cit. c. 2. v. mandato.* faciendaque haec cautio coram Ordinario, Vicario, vel Parocho fieri debet coram duobus saltem fide dignis, ut per eos, si opus fuerit, probari possit. *Gl. in cit. c. 2. v. parochia.*

7. Septima: quod nullus interit testamentis usurariorum manifestorum conficiendis, item nullus eos ad confessionem admittat, aut illos absolvat, (etiam ab aliis peccatis) priusquam vel restituant usuras, vel saltem praedicto modo cautionem praestiterint de restituendo. *c. quanquam. §. nullus. h. t. in 6.* quibus praestitis potest & debet absolvi à quocunque confessario, vel &, ubi neutrum praestare potest, constitutus in periculo mortis, si supponente tempore juret se praestitutum praedicta, & si adsint aliqui, coram illis protestetur, se illa debere, praecipiatque, ut ex bonis suis illa restituantur, & confessarius ab eo facultatem obtineat ea manifestandi ordinario, ut is illum, si convaluerit, vel si mortuus fuerit, ejus haeredes ad omnia implenda cogere possit. *Nav. l. c. c. 17. n. 280. Mol. l. c. d. 334. n. 6. Pirh. n. 159.*

8. Octava: quod testamenta usurariorum manifestorum facta non praestita satisfactione aut restitutione, nec praestatione idoneae cautionis sint irrita ipso jure, juxta *cit. c. quanquam.* & *Gl. ibid. v. aliter facta.* Pirh. n. 160. proceditque id ipsum in aliis quoque ultimis voluntatibus, puta, in codicillis, donatione facta mortis causa, legaris *Gl. jam cit. Joan. Monach. ibid. n. 14. Pirh. n. 161.* loquitur enim *cit. c. quanquam.* generaliter dicendo: *in ultima voluntate:* cui alias per indirectum facile fraus fieret ab usurariis. Sed & ipso jure irritum est testamentum factum ad pias causas ab usurario notorio, impoenitente decedente, ut habet communis, teste *Mol. l. c. n. 11.* valere tamen tale testamentum ad pias causas, si poenitentiae signa dedit, etsi non restituerit, nec idonee caverit, sitque invalidum quoad reliqua, affirmant *Sylv. v. usura. 9. q. 7. Covar. l. c. in fine. Mol. l. c.* idque ex aequitate & favore piae causae; contrarium tenentibus *Valq. in opusc. mor. tr. de testam. c. 9. §. 1. du. 8. num. 32. Lugo Tom. 2. de just. d. 24. §. 4. n. 70.* eod. quod sit contra expressa verba legis canonicae, hoc tamen solum probare, non valere tale testamentum ad pias causas spectato juris rigore, & secus esse de aequitate, ait *Pirh. cit. n. 161. in fine.* Item non valere testamentum facta restitutione, vel praestita idoneae cautione, si postea denuo exercuit usuras, tenent *Abb. in c. quia in omnibus. h. t. n. 20. Covar. l. c. n. 9. §. decimo. Mol. l. c. n. 15.* eod. quod praesumatur poenitentia & cautio fuisse ficta, & usurarius videatur non desistisse, & delicta nova & repetita poenae puniri debeant, juxta *c. 1. de poenis. & c. men-*

suram. dist. 1. de poenis. quod tamen difficile videtur. *Valq. l. c. n. 33.* & de quo dubitat *Abb. l. c. n. 11. eod.* quod talis per occulte repetitas usuras non fiat usurarius manifestus & notorius; unde in foro conscientiae non valere prius testamentum, si ex lapsu in usuram appareat, fictam fuisse poenitentiam, secus si ficta non fuit, sed verisimiliter poenitentiam, affirmant *Mol. l. c. n. 5. de Lugo cit. d. 24. §. 4. n. 71. Pirh. n. 162.* Verum si talis post factam restitutionem, cautionem, seriamque poenitentiam iterum relapsus in usuras, & has non restituerit, tanquam manifestus usurarius sit inestabilis. *Pirh. cit. n. 162. cum Tholos. de usur. c. 14. n. 2. testamentum vero ipso jure irritum, quia factum ante restitutionem, & praestitam debitam cautionem convalescit, usurario notorio ante mortem restituyente, vel cautionem praestante. Gl. fin. in cit. c. quanquam. Sylv. l. c. q. 6. Covar. cit. c. 3. n. 9. §. 9. Mol. l. c. n. 14. Valq. l. c. n. 33. Lugo l. c. n. 71. Tholos. cit. c. 14. u. n. 4. Pirh. n. 163; ex ea ratione, quod testamenti constans valor non dependat à tempore, quo primò fit, sed à tempore mortis testantis, quo non revocatum confirmatur; cum voluntas testatoris ad spiritum ultimum sit ambulatoria. His non obstante regula 29. ff. de reg. jur. quod ab initio vitiosum est, non potest tractum temporis convallescere, ut patere videtur in testamento condito ab impubere, adeoque nulliter, non convalescere, pubertate adveniente, & factò à filiofamilias vel servo per emancipationem, vel manumissionem; nam dicta regula procedit tantum in contractibus & actibus gestis inter vivos, qui statim valere debent, & non possunt suspendi, non autem in testamentis, & ultimis voluntatibus, quae suspenduntur, & quorum effectus pendet ex tempore futuro. Tholos. l. c. num. 7. Neque regula 210. ff. eod. quae ab initio inutilis fuit institutio, post factò convallescere non potest; nam institutio haereditis tractu temporis convallescere nequit, quando defectus fuit in substantialibus testamenti, ut dum quis simpliciter prohibitus fuit testari; secus, si defectus fuit solum in accidentalibus, quae extrinsecus solum impediunt, ut ommissa cautio; tunc enim sublatis talibus impedimentis confirmari potest institutio ab initio nulla. Tholos. l. c. Jo. And. in c. quanquam. h. t. in 6. Pirh. n. 164. Sed neque testamentum validum est, usurario desinente exercere usuras, si non etiam ante mortem eas restituat, aut de restituendis praestitit cautionem. Covar. l. c. n. 9. Mol. cit. d. 334. n. 13. Tholos. l. c. n. 12. Clarus §. testamentum. q. 26. n. 4. Pirh. n. 165. quia finis poenae irritantis testamentum usurarii est restitutio usurarum, ut per eam consequi possit abolitionem à peccato. *c. cum tu. h. t.* ergo tam diu manet haec irritatio testamenti, quamdiu haec restitutio facta non est, & consequenter manet semper, si ea ante mortem facta non est. E contra valet probabiliter testamentum factum ab eo, qui ante mortem non erat usurarius notorius, dum post mortem sufficienter probatur, exercuisse illum manifeste usuras, quia testamentum morte testatoris, quo tempore usurarius adhuc notorius non erat, confirmatur, adeoque nullum tunc erat impedimentum, quò minus testamentum ejus validum esset. Porro extenditur haec invaliditas testamenti facti sine restitutione & cautione ad Judaeos, qui sunt notorii usurarii, cum, licet quò ad poenas spirituales non subjiciantur Ecclesiae, bene tamen quò ad poenas temporales & contractus subjiciuntur jurisd.*

jurisdictioni Principum, in quorum terris degunt. Covar. l. c. num. 9. §. *Septimo*, Mol. num. 12. de Lugo cit. d. 24. S. 4. num. 70. Pirh. n. 167. contrarium tenentibus Azor. Clar. aliisque apud Barb. in c. h. t. in 6. n. 10. Alias adhuc pœnas aliquas jure statutas in usurarios vide apud Pirh. à n. 168. præter quas pœnas jure statutas etiam pœnis arbitrariis & extraordinariis puniri possunt usurarii à Judice, tam ecclesiastico quàm sæculari, præferim pecuniaria, ut in eo, in quo peccarunt, multentur. Tholof. L. 3. de usur. c. ult. n. 4. & 7. & per constitutiones Imperii mutantur amissione quartæ partis fortis, Gail. L. 2. obs. 4. n. 1. vel publicatione bonorum, Tholof. l. c. n. 8.

Quest. 373. Quis sit legitimus Judex criminis usuræ?

R Esp. Usura est crimen mixti fori, ita ut tam Laicus, quàm Ecclesiasticus de eo cognoscere & judicare possit, non solum ubi est quæstio facti, num hic & nunc commissum sit crimen, de quo liquidò constat, esse usuram, ut constat ex c. post miserabilem h. t. sed etiam, dum est quæ-

stio iuris, dum nimirum quæritur, num hic vel ille contractus sit usurarius, ut docent Farin. prax. crim. quæst. 8. n. 140. Covar. cit. n. 3. c. 1. Sylv. l. c. 9. in princ. Pirh. h. t. n. 14. Reiffenst. n. 194. contra Gl. in c. cum sit. de foro compet. V. malefactores. Clarum V. usura. n. 8. & quosdam alios; tum quia nullibi in jure canonico interdictum Laico Judici, cognoscere de usura in casu quæstionis iuris & in c. post miserabilem, sine distinctione inter quæstionem facti & iuris conceditur laico cognoscere & judicare de usura; tum quia crimen hoc non tantum juri ecclesiastico, sed & divino ac naturali advertatur. Neque esse solius fori ecclesiastici, probatur ex eo, quòd sit actus peccaminosus, de quo quàm tali cognoscere in quæstione iuris spectet ad solum Judicem ecclesiasticum; nam ad eum solum spectat generali definitione decernere, quæ sint, vel non sint peccaminosa. Quo non obstante potest quoque Judex laicus cognoscere, num hic & nunc hic vel ille actus sit iustus vel iniustus, canonibus & legibus contrarius, Reiffenst. l. c. n. 169.

TITULUS XX.

De Crimine Falsi.

Quest. 374. Crimen falsi quid sit, quæ ad illud requirantur, & quot modis committatur?

R Esp. ad primum & secundum, falsum vel falsitas, strictè acceptum pro falso iuridico, est fraudulenta seu dolosa imitatio vel potius immutatio veritatis facta in præjudicium alterius. Auth. de instrum. cautela, colat. 6. Novell. 73. in princ. & ibi Gl. V. imitatio. juncta Gl. margin. Lit. G. Tholof. Synag. L. 36. c. 1. n. 2. Haunold. Tom. 6. de f. & f. tr. 2. n. 174. Proinde ad falsitatem requiruntur tria. Primò: ut veritas pervertatur. cit. Novell. 73. Secundò: ut fiat dolo malo seu animo decipiendi alium. L. nec ad exemplum. C. ad leg. Cornel. de fals. ac proinde falsitas non committitur ab eo, nec punitur, & pro falsario non habetur, qui ex ignorantia vel errore veritatem immutat, falsum testimonium dicens. L. 31. ff. h. t. Tertiò, ut fiat cum notabili damno alterius, ita ut alteri noceat, vel nocere possit, etsi id forè impediatur. L. qui falsas. & L. si falsos. C. de crim. falsi. Mascard. de prob. concl. 739. n. 12. Mol. tr. 2. de iust. d. 70. n. 3. Pirh. h. t. n. 1. horum trium uno deficiente non tenetur quis pœnâ huius criminis, cit. L. ne exemplum.

2. Resp. Ad tertium: Committitur falsitas principaliter modis quatuor, dicto, scripto, facto, usu. Hostiens. in sum. h. t. n. 2. Farin. pr. crim. p. 6. l. 5. f. 16. de falsitate. q. 150. n. 6. Mascard. l. c. n. ult. Damhoud. pr. crim. c. 119. Pirh. l. c. Wiestn. h. t. n. 3. de horum nunc singulis in particulari.

Quest. 375. Qualiter committatur falsum dicto seu verbo?

R Esp. Committitur dicto primò & potissimum per testes in iudicio falsum deponentes, vel verum supprimentes dolo malo. can. quisquis, 11. q. 3. L. 1. & L. falsi pœna. c. 1. h. t. ubi etiam, quòd falsidicus testis tribus personis est obnoxius, primò: R. P. Leur. Jur. Can. Lib. V.

Deo, cuius omnium hominum actus & cordium secreta intuentis præsentiam contemnit, Judici, quem mentiendo fallit, ut proinde ab eo, licet aliàs competens illius Judex non sit, extraordinariè puniri possit, L. nullum. C. de test. delicto ipsi jurisdictionem tribuente in delinquentem. c. fin. de foro comp. L. 1. c. ubi de crim. agi oportet. modò non sit incapax jurisdictionis respectu talis testis falsarii, ut est Judex Sæcularis respectu Clerici, qui ab eo nec intra nec extra iudicium delinquens puniri potest. c. cit. si Clerici. de iudic. Clarus §. fin. q. 38. n. 14. Covar. pract. c. 18. n. 8. Pachin. Contror. L. 9. c. 2. V. tertia. Postremò: innocenti, quem falso testimonio lædit. Est crimen publicum, ita ut quilibet de populo possit de eo accusare, etiam si suâ nihil intersit. §. item lex Cornelia de falsis Inst. de publ. iud. Mol. l. c. n. 2. Clar. §. falsum. num. 1. Item est crimen exceptum, & in generali remissione ac dispositione non comprehensum. Menoch. de arb. cas. 306. n. 11. Farin. l. c. num. 14. Dicitur autem verum suppressere, quando interrogatus super certo articulo dicit se nihil de hoc scire, vel quando iuravit, se veritatem dicturum, quod ad propositum scit, & tamen tacendo veritatem suppressit, secus, si simpliciter iuravit se ad interrogata responsurum, si non interrogatus taceret; tunc enim non tenetur crimine falsi. Abb. in c. 1. h. t. n. 3. Farin. pr. crim. p. 2. tr. de testib. q. 62. num. 230. (qui tamen id limitat, modò sine dolo tacuerit) Pirh. & Reiffenst. h. t. n. 4. Item veritatem suppressit, si interrogatus responderet, se non recordari; cum debeat verisimiliter recordari. Item si per malitiam ex dolo responderet versutè & obscurè. Farin. l. c. num. 224. Pirh. l. c. Reiffenst. num. 6. Secundò per eos committitur falsum, qui testem subordinant, vel donis aut pretio corrumpunt ad dicendum falsum testimonium, aut ad suppressendam veritatem, uti & qui utitur dicto falsi testis. Clar. §. falsum. n. 3. & 4. Pirh. l. c. Reiffenst. num. 5. non tamen per eos, qui donis, corrupti nihilominus contra dantem munera

Dd

depo-